

H. CH. Andersen - Škaredé káčatko

H. Ch. Andersen - Škaredé káčatko

Literárny druh: epika

Literárny žáner: rozprávka

Autor: H. Ch. Andersen

„Kvá – povedala kačka, keď sa z prvého vajíčka farbavo vyklúlo prvé žlté káčatko. – Kvá, kvá – privítala druhé.“ Kačka sa s radosťou pozerala na malé káčatká, ktoré sa liahli z vajíčok. Postupne sa vyliahlo šesť a už čakala len na posledné – siedme. Kačka – matka sa hneď začala o ne vzorne starať, káčatká sa nesmeli od seba vzdáľovať:

„Deti sa nesmú prechádzať samy. Je to veľmi nebezpečné! – vravela.“ Káčatká boli veselé, neustále vyčíňali, pišťali. V jeden deň ich začula stará hus. Nahnevaná povedala kačke-mame, že má neznesiteľné a nevychované deti. Kačka-mama sa zahanbila, ale ďalej sedela na poslednom vajíčku:

„Sss – zasyčala hus. – Cítim s tebou, moja drahá. Radšej ho hneď vyhod! Toto nie je kačacie vajíčko. Toto je vajíčko moriaka alebo pštrosa! Pozri, aké je veľké! Ak ho vysedíš, budeš mať starosti. Dieťa sa nikdy nenaučí plávať a sama mi dáš za pravdu, že život bez plávania nestojí za veľa.“ Kačka ostala smutná, hus vykrútila krk a vrátila sa na dvor. Kačka nič nedala na radu húsky a sedela na vajíčku ďalej. Po chvíli sa vyliahlo aj posledné káčatko:

„Bolo veľké a sivé. – Aké je škaredé! – vysmievali sa mu kačičky, ktoré obstali brata v žltom krdli.“ Ale kačka-matka verila, že o pár dní zožltne a bude pekné ako ostatné. Myslela si, že pridľho bolo v škrupinke a to mu mohlo uškodiť. Zobrala svoje káčatká a išli na dvor, kde ich opäť stretla hus. Pochválila ich, len pri poslednom povedala, že je škaredé. Kačka-matka si ho obraňovala ďalej:

„Ale vie plávať! – povedala mama kačka a zaviedla deti na kraj veľkej kaluže. A naozaj! Jedno po druhom skákali do vody. Išlo im to výborne. Všetkým siedmim.“ Ale o chvíľu už káčatko vysmieval aj kohút a napokon všetky zvieratá na dvore mu ubližovali. Dokonca aj gazdiná sypala zrno tam, kde práve káčatko nebolo. Mačka si naň brúsila zuby, ale potom si to rozmyslela, lebo aj jej sa zdalo veľmi škaredé.

„To bolo už priveľa! Káčatko preliezlo cez dieru v plote a navždy odišlo z dvora.“ Pomaly odkráčalo k veľkému jazero, kde v trstí pri brehu býval krdel divých kačiek. Dovolili mu, aby bývalo s nimi, ale pod podmienkou, že sa nebude chcieť oženiť ani s jednou spomedzi krásnych mladých kačacích slečien.

Káčatko sa často pozeralo na svoj odraz na vodnej hladine a muselo si priznať, že je naozaj akosi farbavé a sivé. U divých kačiek si našlo priateľov a spoločne prežívali každý deň. Veľa plávali po jazere.

„Pri jednej z takýchto výprav počuli výrazné zvuky prichádzajúce z trstia. To je poľovačka! – naľakali sa mladé káčery. „

Káčatko pozorovalo kríky a videlo, ako odtiaľ vylietajú vtáky, počulo výstrely a videlo, ako vtáky padajú do vody. Kačky okolo neho boli smutné, utrápené. O niekoľko dní vzlietli a vybrali sa na dlhú púť do teplých krajín. Káčatko s nimi neodletelo, lebo vedelo, že by dlhú cestu nevydržalo. Postupne prišli chladné dni, priblížila sa jeseň, padalo lístie zo stromov, čoraz častejšie boli daždivé dni, fúkal vietor. Káčatku bola zima a hľadalo úkryt, kde by sa mohlo lepšie schovať:

„Prudký víchor ho zahnal pred pootvorené dvere nevelkej chalúčky. Premrznuté káčatko vkľzlo dnu.

Domáci neboli doma. V kúte driemal len starý pes a po izbe pobehovala veľká biela sliepka.

- Kot, kot, kot - čudovala sa, keď ho uvidela. - A to je čo? V živote som nevidela takúto škaredú kačku! - Hav, hav - zabrechal lenivo pes, ale nezdvihol sa z lôžka.

Možno vie znášať vajíčka? Tak by tu mohla ostať a ty by si nemusela tak ťažko pracovať. - To je pravda - potešila sa sliepka, ba aj uvoľnila káčatku svoje miesto.

Sadni si sem a dobre sa usiluj! - zakotkodákala. Kým príde gazdiná, mala by si znieť aspoň tri vajíčka!“

Káčatko ale nevedelo znášať vajíčka a sliepka ho preto vyhodila za dvere. Hnevala sa, že je povalač. Káčatko sa opäť ocitlo na dvore, v daždivom, studenom a nepríjemnom počasí, smutné. Odkráčalo k veľkému jazeru, kde uzrelo krásne biele vtáky:

„Ach, aké sú krásne! - vzdychlo káčatko, ale neosmelilo sa na ne zavolať. Labute natiahli dlhé krky, vzlietli a so šumom obrovských krídel odleteli.“

Káčatko opäť ostalo pri jazere osamotené a smutné. Prišla zima, mráz a káčatku sa žilo ešte ťažšie ako v jeseni.

„Káčatko plávalo okolo brehu jazera a usilovalo sa, ako vládalo, preberať nohami, aby voda okolo neho nezamrzla. Nakoniec však sneh zakryl celé jazero až po okraj a úbohého vtáka uväznil. Tak ho našli deti. Vyslobodili káčatko z ľadu a zanesli ho polomŕtve domov.“

Deti sa vzorne o káčatko starali s dovolením rodičov, ale káčatko sa zľaklo, že mu idú ublížiť, vyskočilo z pootvoreného okna a ušlo. Ťažko prežilo krutú zimu, ale napokon sa predsa dočkalo jari.

„Káčatko väčšinu času strávilo pri jazere, kde na jeseň videlo labute. Dúfalo, že sa mu zase podarí uvidieť tie nádherné vtáky. A naozaj! Raz, keď zelený závoj púčikov pokryl stromy, labute sa vrátili.“

Káčatko sa im veľmi potešilo, pozorovalo ich a nadchýnalo sa ich krásou. Odhodlalo sa k nim priplávať, hoci sa veľmi obávalo, že mu budú nadávať a biť ho.

„Labute ho však neodohnali. Naopak! Obstali ho v snehobielom krdli a natiahli krky v geste srdečného pozdravu.

- Kto si? - pýtali sa.

- Kde si sa tu vzal?

Nikdy sme nevideli krajšieho vtáka! - vraveli a káčatko sa veľmi zarmútilo, že sa tak vysmievajú z jeho škaredosti.

- Je nepekné vysmievať sa z cudzieho nešťastia - povedalo.

- Samo viem, že sa nikomu nemôžem páčiť.“

Káčatko zosmutnelo, lebo si myslelo, že sa mu vysmievajú. Smutne sklonilo hlavku a na vodnej hladine uvidelo krásnu labuť:

„To som ja? - šeplo prekvapene. To si ty! - povedali biele vtáky. - Ostaň s nami! Dokážeme ti svoje priateľstvo a lásku. Budeš ozdobou nášho krdla!“

A škaredé vtáčatko, ktoré sa nevylihlo ani z vajca morky, ani pštroša, ani sliepky, ale z najozajstnejšieho labutieho vajca, ostalo na jazere. Ľudia, ktorí prichádzali kŕmiť vtáky, vraveli, že to je najkrajšia labuť.“

Použitá literatúra:

Škaredé káčatko.

[http://citajmedetom.pravda.sk/moderne-rozpravky/clanok/19452-skarede-kacatko/\(citované](http://citajmedetom.pravda.sk/moderne-rozpravky/clanok/19452-skarede-kacatko/(citované)